

Monikulttuurisuuden asema nuorisotyössä

Antti Kivijärvi
Nuorisotutkimusverkosto

Esityksen rakenne

- 1) Esityksen näkökulma
- 2) Monikulttuurinen nuorisotyö – yhteisesti jaettuja toimintamalleja vai yksinäistä puurtamista?
- 3) Lopputuloksena universalismin politiikkaa
- 4) Lopputuloksena erojen politiikkaa
- 5) Yhteenveto: onko muita vaihtoehtoja?

Esityksen näkökulma...

- Monikulttuurisuus "onttona" käsitteenä
 - Juhlaa? Ongelmia? Olotila? Tavoitetila?
- Monikulttuurisuus lopputulemana → mosaiikki vai remix?
 - Rajanvetojen murtaminen ja "aina olleen" kyseenalaistaminen
- Nuorisotyö uudenlaisten (vapaa-ajan) tilojen mahdollistajana?
 - Ero suhteessa koulukontekstiin
 - Ihmisistä, joilla siteitä Suomen ulkopuolelle, huomattava osa on alle 30-vuotiaita
 - Nuorisotyö vasta maahan muuttaneille nuorille tärkeä linkki ympäröivään yhteiskuntaan?
- Monikulttuurisuus: etninen ja kulttuurinen moninaisuus + tietoiset strategiat eriarvoisuuksien tasoittamiseksi

Yhteiset toimintamallit – ja niiden puute?

- Kansallinen monikulttuurisuuspolitiikka: linjaukset, strategiat ja lakitekstit?
 - Em. Asiakirjat vähissä tai laadittu vasta viime vuosina (Kotouttamislaki 1999; Yhdenvertaisuuslaki 2004; Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011) → missä määrin ovat jalkautuneet kentälle?
- Kunnallinen nuorisotyö: strategiat (4%) ja monikulttuurisuusasioista vastaavat henkilöt (2,5%) vähissä
- Nuorisojärjestöt: myös niukasti strategioita ja vastuuhenkilöitä (keskustasolla 9% ja 19% sekä piiri- ja paikallisyhdistyksillä 11% ja 20%)

Yhteiset toimintamallit –ja niiden puute?

- Silloittamattomat kuilut: vertikaaliset ja horisontaaliset katkokset organisaatioiden sisällä
 - Tieto ei aina kulje kentältä hallintoon ja päinvastoin → strategiat jäävät "vain papereiksi" & hallinto ei välttämättä ole tietoinen keskeisistä haasteista kentällä
 - Tieto ei aina kulje talolta tai alueelta toiselle → osaaminen ja onnistumiset jäävät yksittäisten työntekijöiden pääomaksi
 - Kulkeeko tieto "avointa" ja kohdennettua työtä tekevien välillä?
- Ammattirajat ylittävä yhteistyö vielä vähäistä
 - Koulu, järjestöt, vastaanottokeskukset, maahanmuuttajayhdistykset, sosiaalitoimi, poliisi, urheiluseurat...

Jaettuja lähtökohtia vai yksinäistä puurtamista?

- Strategioiden ja työntekijöiden vähyys, kuilut sekä ammatilliset raja-aidat → monikulttuurisuuteen panostaminen "asialleen omistautuneiden" harteilla
 - Monikulttuurisuuden piiristä on mahdollista vetäytyä?
- Lopulta: yksittäisten nuorisotyöntekijöiden muodostettava arjen ratkaisut ja toimintamallit nopeasti muuttuvissa tilanteissa

Universalismin politiikkaa...

- Toiminnan lähtökohtainen "avoimuus" → kaikki nuoret ovat yhtä tervetulleita
- Erityiskohtelun karttaminen → lähtökohtien tasa-arvo?
- Nuorten ryhmä- ja vertaissuhteisiin ei pyritä vaikuttamaan
 - Esimerkiksi puhe taloja valtaavista tai tulevista ja menevistä nuorista sekä nuorten omaehtoisuudesta
- Ongelmia ei haluta "paisutella" tai vältetään puuttumista vaikeisiin asioihin
 - Esimerkki: rasismi haasteena nuorisotyössä
- Onko nuorisotyö vapaa-ajan organisointia vai nuorten kasvattamista?

Universalismin politiikkaa...

- Universalismin politiikka perustuu liberalistiseen näkemyksen, joka tunnistaa vain yksilöt, ei ryhmiä (kollektiiveja)
- Nuorten väliset eriarvoisuudet ja ryhmäsuhteiden kitkat jäävät peittoon → maailmaa katsotaan "värisokein linssein"
- Universalismin politiikka viime kädessä hallitsevan ryhmän ehdoilla?
 - "Aina olleita" käytäntöjä vaikea kyseenalaistaa / nähdä uusista näkökulmista
 - Joidenkin ryhmien positiivinen erityiskohtelu tulee vaikeaksi

Erojen politiikkaa...

- Monikulttuurinen nuorisotyö kutistuu maahanmuuttajatyöksi
- Työ tehdään erillisellä ajalla ja rahalla
- Vastuu työstä kasautuu yksinäisille puurtajille (monikulttuurisuusvastaavat, maahanmuuttajataustaiset työntekijät)
- Tavoite: tuoda maahanmuuttajiksi nimetyt mahdollisimman lähelle suomalaisuutta
- Kantaväestön nuoret ja "vähemmän erilaiset" jäävät sivuun
- Kulttuurit objekteina → kulttuuritietous olennaista
- Työn sektoroituminen ja "erojen katseet"

Erojen politiikkaa...

- Erojen politiikka perustuu paikoitellen essentialistiseen näkemyksen kulttuurisista ryhmistä → yksilöt ensisijaisesti ryhmän jäsenenä, jolloin oma toimijuus kaventuu
 - Suomalaiset yksilöitä, maahanmuuttajiksi nimetyt ja romanit yhteisöjen jäseniä?
- Joko-tai vai sekä-että?
- Nuorten luokitteleminen kansallisuuden mukaan → kyky hallita muuttuvaa nuorisotyön arkea?
- Mahdollistaa eriytetyn toiminnan ja positiivisen erityiskohtelun mutta jähmettää pienet ja liikkeessä olevat erot suuriksi ja pysyviksi?

Yhteenveto: onko muita vaihtoehtoja?

- Kyky tunnistaa nuorten kulttuurisia ja sosioekonomisia taustoja, taloudellisia mahdollisuuksia, kielitaitoja, ryhmä- ja vertaissuhteiden kitkoja
- Nuorten osallistaminen → viralliset ja epäviralliset kanavat
- Maahanmuuttajataustaisten & romanien palkkaaminen ja osallisuus
 - Eri ryhmien osallistuminen ja osallisuus → nuorisotyö ei voi pysyä muuttumattomana
- Monikulttuurisuus koskettaa myös valtaväestön nuoria → aktiivinen rasisminvastaisuus, pitkäjänteinen työ & toiminnalliset menetelmät
- Monikulttuurisuus koskettaa koko organisaatiota → yhteisesti jaetut politiikat
- Mitä muuta? Keskustelua...

Lähteet

- Anthias, Floya (2001) New hybridities, old concepts: the limits of “culture”. *Ethnic and Racial Studies* 24(4): 619–641.
- Herranen, Jatta & Kivijärvi, Antti (2009) Monikulttuurinen yhteisöllisyys: yhteyden ehdot ja tilat. Teoksessa Filander, Karin & Vanhalakka-Ruoho, Marjatta (toim.) *Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja*. Helsinki: Kansanvalistusseura, 159-187.
- Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari, Suurpää Leena (2007) Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Nuorisotutkimusverkosto: verkkojulkaisut.
- Kivijärvi, Antti (2010) *Local Youth Work as Subpolitics of Multiculturalism?* Julkaisematon käsikirjoitus.
- Kivijärvi, Antti & Harinen, Päivi (2008) “Tärkeähän se olisi, mutta...” Nuorisotoimen johdon näkemyksiä monikulttuurisesta nuorisotyöstä. Nuorisotutkimusverkosto: verkkojulkaisut.
- Pyykkönen, Miikka (2007) Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisojärjestöjen toiminnassa. Nuorisotutkimusverkosto: verkkojulkaisut.
- Taylor, Charles (1994) *Politics of Recognition*. Teoksessa Guttman, Amy (toim.) *Multiculturalism*. Princeton: Princeton University Press, 25-75.